

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

39. An supradictus Ordo in correctione adhibenda cadat sub peccato? Et an aliquando potest quis incipere correctionem fraternam, relicto primo gradu, à secundo gradu, & aliquando, relictis duobus à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

diffin. 28. de charit. dub. 8. n. 138. Iacobus Granado in 2. 2. controu. 3. de charit. tract. 12. disput. 1. num. 3. Castrus Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 3. punct. 8. num. 4. Turrianus tom. 2. in 2. 2. disp. 89. dub. 2. conclus. 2. & 3. Suarez de Relig. tom. 3. lib. 10. cap. 7. a. n. 10. Tannerus tom. 3. disp. 2. q. 6. dub. 5. num. 96. Filiuc. tom. 2. tract. 28. cap. 7. nem. 147. Becanus de fide, spe, & charitate, cap. 21. dub. 4. n. 30. Lorca in 2. 2. disp. 46. sect. 3. n. 26. Bañ. in 2. 2. q. 3. art. 8. dub. 2. concl. 4. Villalob. in summ. tom. 1. tract. 4. diffie. 9. & alij neoterici communiter.

3. Sed hic incidenter quærendum est, an ordo correctionis præscriptus, ut probatum est, à Christo Domino in supradictis verbis Matth. Si peccauerit in te frater tuus, &c. semper sit sub præcepto seruandus? Respondeo, in his casibus non necessarid seruandus est. Primò quando peccatum proximi est publicum; tunc enim non opus est præmittere secretam correctionem, sed potest publicè corripi. Ratio prioris partis est, quia secreta correctio instituta est, ut consulari famæ proximi, & peccatum illius non publicetur. Si ergo iam publicum est, non est opus secreta correctione. Ratio posterioris est, quia quando peccatum est publicum, tunc non solum peccato adhibendum est remedium, ut emendetur; sed etiam aliis, ne & ipsi liberius peccent, si videant publica peccata manere impunita. Hoc sensu loquitur Apostolus 1. ad Timoth. 5. 20. Peccantes coram omnibus argue, ut & ceteri timorem habeant. Secundo quando peccatum proximi tamen occultum sit, vergit in detrimentum aliorum, & nõ videtur efficaciter, ac tepelliuè occurrì posse per priuatam monitionem; ut si aliquis molitur clam prodicionem, vel incendium ciuitatis, aut si occultè inficiat alios hæresi; tunc enim immediatè ad Superiorem recurrendum est, ut efficaciter, ac tempestiuè impediatur eiusmodi malum. Ita D. Thomas art. 7. Ratio est, quia in tali casu pluris æstimanda est salus aliorum, qui innocentes sunt, quàm fama vnius, qui nocens est. Tertio quando quis prudenter iudicat qualecumque tandem sit peccatum proximi se nihil effecturum, seruando ordinem correctionis, sed melius fore si relicta secreta monitione, vel inductione testium, immediatè procedatur ad Superiorem, ut is opportunum adhibeat remedium. Ita D. Thom. art. 8. ad 1. Ratio est, quia ordo ille institutus est ad emendationem proximi; si ergo prudenter iudicamus eiusmodi ordinem non profecturum, possumus illum intermittere, & id facere, quod ad eundem finem videbitur vtilius. Quarto quando proximus propter maiorem profectum spirituales paratus est, & paratum se esse profitetur, ut ipsius imperfectiones & peccata, tamen occultata, manifestentur Superiori, & ab eo corrigantur, nulla præmissa secreta monitione, & hoc laudabiliter fit apud quosdam Religiosos, qui suo iuri de conferenda fama in hoc puncto renunciant. Et hæc omnia docet Becanus, & alij ubi supra.

RESOL. XXXIX.

An supradictus ordo in correctione adhibenda cadat sub peccato?

Et an aliquando possit quis incipere correctionem fraternali, relicto primo gradu, à secundo gradu, & aliquando relicto duobus à tertio gradu incipere?

Ex part. 7. tr. 3. Ref. 36.

Sup. hoc in §. 1. Negatiuè respondent plures, inter quos sunt Ref. præterica. D. Bonauentura in cap. 17. Luc. vbi ait: Hic autem ordo congruitatis est, non necessitatis.

Bernardinus de Arevalo tract. de Correc. frat. per un. Salmeron. tract. 11. Maldonat. in cap. 17. Luc. ait enim: Spectandum, enim est Christi consilium, ut peccatum non acerbè accusemus, sed benignè corrigamus.

2. Primum fundamentum huius sententiæ est, quia Christus in prædictis verbis non loquitur de peccato occulto, sed de iniuria illata, ut tradunt August. serm. 16. de verb. Domini, Chrysost. hom. 5. in Matt. D. Thom. in cap. 18. Matt. secutus gloss. ordinat. Maldon. ibid. & satis manifestè deducitur ex ipso contextu, si inspiciantur antecedentia, & subsequentia sermonem ibi esse de iniuria illata; nam accedens Petrus ad Iesum: Quoties peccabis in me frater meus, & dimittam ei? Quæ verba de propria iniuria intelligunt plures interpretes: quod etiam confirmatur ex Parabola Regis volentis rationem ponere cum seruis suis, & concludit Christus Parabolam, dicens: Sic Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Vergetur amplius Luca 17. vbi habentur hæc verba: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum, & si penitentiam egerit, dimitte illi, & si septies in te peccauerit, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens, ponit me, dimitte illi. Quæ verba manifestè sunt de remissione illatæ iniuriæ, & continent eundem sensum, ac verba Matth. 18. & ex illis conficitur valde efficax argumentum: quia non obstantè hoc præcepto, adhuc cum quis passus est iniuriam, potest coram Iudice statim petere recompensationem, non seruatò ordine correctionis fratris, & oppositum videtur esse contra bonum publicum, & contra praxim, & vñum: ergo talis ordo non assignatur à Christo sub præcepto, sed tantum sub consilio.

3. Secundum fundamentum est, quia quantum admittimus prædicta verba intelligi debere de omnibus peccatis, & non solum de remissione iniuriam, nihilominus Christus tantum locutus est de publica delatione, & iuridica, quæ fit Superiori tanquam Iudici, non verò de secreta, & paterna, quæ Prælati tanquam Patri: ut manifestè docet D. Thom. in hac quaestione, art. 7. nam quærens, an admonitio secreta ex necessitate præcepti debeat præcedere delationem? Respondet de publica delatione peccati, cui applicat hæc verba Matth. 18. & concludit: vnde patet quod potest esse de necessitate præcepti, quòd secreta admonitio publicam denunciationem præcedat. Et ratio est manifesta, quia Christus idè voluit peccatum deferendum ad Ecclesiam, ut impetens accedat ad cæterorum communionem. Ecclesia autem delatione occulta id non potest efficere, nec quempiam excommunicare, nec delicta occulta possunt licite in vulgari: signum ergo est Christum ibi non loqui, nisi de delicto publico, saltem vno, vel duobus testibus, quibus possit plenè probari, aut semiplenè, non verò vno modo loquitur de denunciatione secreta ac paterna, quæ in delictis occultis fit Prælati, tanquam Patri.

Et pro hac sententia pugnant acerrimè Hurtados de Mendoza, vol. 2. disputat. 163. §. 207. & Salmeron tom. 4. in Euang. tract. 17.

Hic tamen non obstantibus affirmatiuè sententiæ adhæreo cum communi Doctorum sententiâ, quæ contra Hurtadum docui in part. 5. tract. 13. ref. 4. Et ita tenent, præter Doctores à me citatos, Valer. in sententia tom. 3. disputat. 3. quæst. 10. punct. 5. Suarez de Charitate, disputat. 8. sect. 6. num. 1. Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. cap. 18. num. 44. Trullench. in Decretal. tom. 1. lib. 1. disputat. 5. dub. 16. n. 1. Galpat. Hurtadus disputat. 6. de Correc. difficut. 1. 3. & Franciscus Castillo in 3. sent. tom. 2. disp. 6. de Correc. q. 7. n. 3. qui tamen

qui tamen asserit contrariam sententiam non esse errorem, & temerariam in fide, ut voluit Lorca 2. 2. *disp. 4.*

4. Probatur nostra opinio ex illo principio: *Quæ tibi fieri non vis, alteri ne feceris*. Item, *Omnia quæcumque volueris vobis fieri ab aliis, hæc illis facite*. Item, *Diliges proximum sicut teipsum*. Id est, ea quæ exoptas, tibi ex dictamine rectæ rationis, hæc eadem præta fratri: & quæ honestè, & ex recta ratione refugis, nec ulli facias: & ut tibi ita consultis, ut tua commoda quæras sine incommodo, è duobus autem eligis quod minus te premit: ita te gere cum proximo tuo; sed nos optamus ex recta ratione, ut peccata nostra emendantur absque vlla fame iactura, & refugimus ex ratione æqua, ut nostra peccata absque necessitate vulgentur: nec volumus ut alij ea prædicent; sed ut secretò de illis moneamur: ergo tenemur occultum proximi peccatum ita emendare, ut nulla iactura honoris maculet proximum. Deinde, cum è duobus malis deterius sit peccatum, quàm apud ynum, duobus testes de honore aliquid amitteret: cum deterior sit publica criminis prædicatio quàm occulta apud unum, aut duos, eligenda est occulta prius quàm publica: cum verò salutis æternæ iactura deterior sit, quàm publica infamia, iuris æquitas docet, eligendam infamiam, ne vivamus æternum cruciandi.

5. * Igitur dico Primò, quòd ille in Evangelio de seipso non ita est præcepto determinatus, ut in omni euentu servandus sit, sed solum quando recta ratio dictaverit, quod servando singulos gradus procedendi est spes subveniendi miseriae proximi. Probatur conclusio. Quia omnia præcepta affirmativa habent sua tempora, pro quibus obligant, ac recta prudentia præcipit media convenientia ad finem, v. g. præceptum est: *si esurierit inimicus tuus, ciba illum*: at verò si inimicus esurit & petit cibum, quando febrili laborat, non est tempus adimplendi præceptum. Similiter etiam si mea correctio seorsum facta rationabiliter creditur nocitura proximo, non est à me exercenda, si quidem non ad alium finem ordinatur, nisi ad bonum proximi. Ex hac conclusione & ratione sequitur, quòd aliquando potest quis incipere correctionem fraternam relicto primo gradu à secundo gradu; & aliquando relicto duobus à tertio gradu, & dicere Prælati tanquam patri, ut ipse solus, vel coram corripiente corrigat delinquentem. Ratio huius est. Quia aliquando prudentia dictabit, quòd mea singularis correctio erit otiosa, vel etiam nociva, sed simul dictabit, quòd secundus gradus potest esse utilis, & tunc tenebor incipere à secundo gradu, quasi iam primum transiissem, & expertus essem, nihil profuisse: & eadem est ratio incipiendi à tertio gradu, quando secundus iudicatur inutilis, aut nocivus. Similiter sequitur propter eandem rationem licitum esse post primum gradum non procedere ad secundum aut tertium, imò & præceptum esse, ne proclamamus; quoniam recta ratio prudentia dictat propter experientiam, quòd si proximus non corrigetur, vel deterior fiet; & tunc omnino à correctione cessandum est, sicut dicit D. Thomas. Quia tota ratio fraternæ correctionis est sine proximo, qui est bonum singulare fratris, & somenda est. Cæterum modò non confidamus, an peccatum fratris sit per se Republicæ perniciosum, tunc enim alia via sequenda est, ut postea videbimus. Et denique omnes illi gradus merito relinquuntur, quando nullam spem esse fraternæ correctionis prudenter iudicatur.

6. Dico secundò, quòd quando prudenter iudicatur, quòd primus gradus poterit prodesse fratri, & incipitur correctio à secundo gradu, peccatum est mortale.

Probatur conclusio. Quia ita corrigens infamat fratrem apud alterum absque necessitate. Hæc conclusio intelligenda est, quantum est ex parte ipsius actus. Cæterum talis circumstantia esse potest in tertia persona, vel personis, quibus reuelatur, quòd ipse peccator parum, aut nihil detrimenti patitur: tunc enim erit peccatum veniale, vel nullum peccatum. Eadem conclusio cum eadem intelligentia statuenda est de illo, qui incipit à tertio gradu relicto prioribus, quando prioribus adhibitis poterat prolesse fratri cum minori dispendio.

Ad argumenta verò pro negativa sententia adducta respondet Caspensis in *Cursu Theolog. tract. 17. disp. 6. sect. 2. num. 17.* & Doctores citati.

RESOL. XL.

An supradictus ordo in correctione semper cadat sub præcepto?

Et an aliquando potest quis incipere correctionem fraternam: relicto primo gradu, à secundo, & aliquando relicto duobus à tertio, & dicere Prælati tanquam Patri: Ex part. 7. tract. 3. Ref. 39.

§. 1. **R**espondeo negativè, ut videbitur in multis Resolutionibus sequentibus; & ideo Villalobos in *Somma tom. 2. tract. 4. difficultat. 9. num. 3.* sic asserit. *Este orden es à debaxo de precepto, como dicen todos: mas no es, ni convenientemente añadido de Christo a la ley de naturaleza, sino, que ella misma le dicta como dice latamente Banez, contra Arcualo. La razon es, porque segun la ley natural, estamos obligados à librar a nuestros proximos de la miseria del pecado, por el medio mas suave, y conveniente, y mas eficaz, que sea posible, y tal es este: porque la blanda amonestacion es muy buen medio: y si esso no basta, aunque sea algo mas duro, es bueno corrigirle delante de dos testigos, porque se averguence, y buelva en si: y si esso no bastare, si diga al superior como à Padre.*

Sup hoc supra in Ref. 38. §. vlt. & in Ref. 39. §. Igitur & infra in Ref. 44. §. 2. & in tom 5. tit. 7. R. 60. §. vlt.

2. *Mas ha de se advertir, que este precepto no es de tal manera, que en todo caso se deua guardar este orden, sino quando lo dictare assi la razon, que guardandolo assi, ay esperança de la emienda, porque es precepto afirmativo, y ha de tener sus tiempos regulados por la razon. Por lo qual aunque muchas vezes la correccion comienza por el primer grado, alguna vez aura de comenzar del segundo, y alguna dexar el primero, y el segundo, y acudir al Prælado, como à Padre, para que el corriga, y alguna vez dexarlos todos: porque no ay esperança de emienda, sino temor de lo contrario.* Ita ille & communiter Doctores.

3. Et ideo notavit Hurtadus *vol. 2. disp. 163. sect. 30. §. 230.* aliquando immediatam delationem ad Prælatus esse de præcepto, unde ponit aliqua axiomata, & dicit Primò. Quando ego despero emendationem delinquentis per monita secreta; eam autem spero per delationem occultam paternam, teneor crimen occultè, & paternè deferre Prælati. Hæc conclusio tam certa est, quàm est certum præceptum de correctione fraternali. Quod me obligat ad emendationem delinquentis cum minimo damno, si non possum absque vilo: est etiam S. Thomæ, & omnium Doctorum asserentium post monita secreta adhibendos necessariò testes, si delinquentis non emendetur. Ratio est, quia cõscientia fratris, & salus æterna præferenda est ex igno illi bono: item tunc ego me possum gerere, ac si peccatè monuissem, & ille non resipuisset; sed tunc teneor adire, aut testes, aut Prælatus. Ergo.

Sup hoc & sequentibus in hac Ref. in Ref. præterita §. Igitur ante medium, à vers. Ex hoc, & infra in Ref. 49 & in alio §. eius not.